עין משפט נר מצוה

יא א מיי׳ פ״ד מהלכות שחיטה הלכה יד סמג עשין קנ טוש״ע יו״ד סי׳ ב סעיף ב:
ב [מיי׳ שם הלכה ג ו]:
יב ג מיי׳ פי״א מהלכות אבות הטומאות הלכה ט:
יג ד ה מיי׳ פ״ד מהלכות שחיטה הלכה ז [ח] סמג עשין קנ טוש״ע יו״ד סימן א סעיף א:

◆

רבינו גרשום

הכל מומחין שוחטין שיודעין הלכות שחיטה אע״פ שאין מוחזקין שאין בקיאין עדיין: דליתיה קמן דליבדקיה. כלומר לפיכך אם אחרים רואין אותן כשהן שוחטין שיאמרו דשפיר שחטי אוכלין משחיטתן ואם לאו אין אוכלין: ולא נתעלף. לשון עיוף ואיכא דאמרי ולא נתבייש לשון ויתעלף: בחולין גופי׳ לא איצטריכא ליה. כלומר לא איצטריכא ליה למיתני דטמא יכול לשחוט בחולין מ״ט חולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקודש דמו דלאו כולי עלמא אוכלין חוליהן בטהרה: רבא לא אמר כאביי כי קושיא. כלומר דקשיא ליה לאביי: אביי לא אמר כרבא. התם נוגע כלומר הא דאקשת לי יוצא ונכנס לכתחלה [לא] והא המניח נכרי בחנותו דמותר אפילו ישראל יוצא ונכנס (מותר) לכתחילה משום דהתם בחנות לא נגע הנכרי אבל הכא נגע דכותי עצמו שוחט ולפיכך יוצא ונכנס לכתחלה לא: רב אשי לא אמר כתרוייהו קסבר כותים גירי אריות הם לא סבירא ליה לרב אשי שכותי יכול לשחוט לפיכך לא סבירא ליה לדאביי ולדרבא דמוקמי הכל שוחטין בכותי: אביי לא אמר כרב אשי. לא סבירא ליה הא דרבא דמומר אוכל נבילות לתיאבון יכול לשחוט דכיון דאוכל נבילות הוא לא קפיד אשחיטה: אלא רבא מ״ט לא אמר כשמעתיה. כלומר רבא אדמוקי הכל שוחטין בכותי אמאי לא מוקי בישראל מומר כשמעתיה: לדבריו דאביי קאמר. כלומר לדידי מקמינן הכל שוחטין בישראל מומר לאכול נבילות אלא לדידך דמוקמת ליה בכותי וישראל עומד על גביו מצית לאוקמא למתניתין הכל שוחטין בכותי ואפי׳ יוצא ונכנס:

בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו אבל לא בדק ונתן לו לא ישחוט ואם שחט [א]בודק סכינו אחריו נמצאת סכינו יפה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו שמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מיבעי ליה אלא אישראל מומר(א) אי דבדק סכין ונותן לו הא אמרת שוחט לכתחלה אלא דלא בדק אי דאיתיה לסכין ליבדקיה השתא ואי דליתיה לסכין כי אחרים רואין אותו מאי הוי דלמא בסכין פגומה שחיט קשיא רבינא אמר הכי קתני הכל שוחטין [ב]הכל מומחין שוחטין מומחין ואע״פ שאין מוחזקין בד״א שיודעין בו שיודע לומר הלכות שחיטה אבל אין יודעין בו שיודע לומר הלכות שחיטה לא ישחוט ואם שחט בודקין אותו אם יודע לומר הלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו שמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מבעי ליה אלא אשאין מומחין בבודקין אותו סגי דליתיה לקמן דליבדקיה ואיכא דאמרי רבינא אמר הכי קתני הכל שוחטין הכל מוחזקין שוחטין מוחזקין אע״פ שאין מומחין בד״א ששחטו לפנינו ב׳ וג׳ פעמים ולא נתעלף אבל לא שחט לפנינו ב׳ וג׳ פעמים לא ישחוט שמא יתעלף ואם שחט ואמר ברי לי שלא נתעלפתי שחיטתו כשרה חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו שמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מיבעי ליה אלא אשאין מוחזקין והאמרת בברי לי סגי דליתיה קמן דלישייליה רבינא ורבה בר עולא כאביי ורבא ורב אשי לא אמרי משום דקשיא להו וכולן כולהו כרבה בר עולא לא אמרי להך לישנא דאמרת הכא עיקר אדרבה התם עיקר דבקדשים קאי להך לישנא דאמרת התם עיקר והכא איידי דתנא טמא בחולין תנא נמי טמא במוקדשין טמא בחולין גופיה לא איצטריכא ליה [ג]חולין שנעשו על טהרת קדש לאו כקדש דמו כולהו כרבינא לא אמרי להך לישנא דאמר מומחין אין שאין מומחין לא [ד]רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן להך לישנא דאמר מוחזקין אין שאין מוחזקין לא [ה]לעלופי לא חיישינן רבא לא אמר כאביי כי קושיה אביי לא אמר כרבא התם לא נגע הכא נגע רב אשי לא אמר כתרוייהו קסבר [ו]כותים גרי אריות הן אביי לא אמר כרב אשי לא סבירא ליה הא דרבא אלא רבא מאי טעמא לא אמר כשמעתיה לדבריו דאביי קאמר וליה לא סבירא ליה: תנו רבנן שחיטת כותי מותרת במה דברים אמורים כשישראל עומד על גביו אבל בא ומצאו ששחט חותך כזית ונותן לו אכלו מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו כיוצא בו מצא בידו

דקוריא

בודק סכין ונותן לו. ולא חיישינן שמא ישהה וידרוס דלא שביק היתירא ואכיל איסורא ואפילו לא יאכל ממנה דחייש אלפני עור לא תתן מכשול אפי׳ אין אחר עומד על גביו ולא יוצא ונכנס אבל כותי יש לו דין אחר דאי ישראל יוצא ונכנס לא בעי בדיקת סכין דמרתת דלא מלינו בשום מקום גבי כותי שיהא צריך בדיקת סכין ואי אין ישראל יוצא ונכנס אפי׳ בדק סכין לא מהני דחיישינן שמא שהה ושמא דרס דלא חייש אלפני עור לא תתן מכשול ותימה דאמאי לא מהני נמי במומר יוצא ונכנס כמו בכותי דקאמר בסמוך אי דליתא לסכין כי אחרים רואין אותו מאי הוי וי״ל דישראל מומר לא מירתת דאין סבור שיבדקו הסכין אחריו לפי שהוא מחזיק עצמו כישראל לכל דבריו ואין להקשות דאמאי צריך לכתחלה לבדוק הסכין במומר ולהיות יוצא ונכנס גבי כותי יניחנו לשחוט לכתחלה ואחרי כן יבדוק הסכין או לכותי יתן כזית בשר וי״ל דחיישינן דלמא משתלי ואכיל כמו שפירש ר״ת גבי חרש שוטה וקטן דאין מוסרים להן חולין לכתחלה: **ואם** שחט בודקין אותו. ואע״ג דאיכא ברייתא לקמן (דף יב.) א)דסבר דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן גבי מצא תרנגולת שחוטה הא מייתי תנאי בתר הכי אע״ג דהתם דמי לה: **דליתיה** קמן דליבדקיה. תימה דמשמע הא איתא קמן ולא ידע אין שחיטתו כשרה אע״ג דאחרים רואין אותו דשחט שפיר ולקמן בפירקין (דף יב.) גבי הא דאמר רב נחמן ראה אחד ששחט אם ראהו מתחלה ועד סוף מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור פריך אי דידע דלא גמיר פשיטא(ח): **אע״פ** שאין מומחין. פירוש דלא ידעינן אי גמיר אי לא גמיר דאי ידעינן ביה דלא גמיר אפי׳ בדיעבד שחיטתו פסולה כדאמר רב יהודה לקמן (דף ט.) כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה כו׳: **חולין** שנעשו על טהרת קדש לאו כקדש דמו. הלכך טעמא הוה מצי למימר נמי ללישנא קמא: **רוב** מצויין אצל שחיטה מומחין הן. ושוחטין אף לכתחלה אבל אין לפרש דדיעבד הוא דהויא שחיטתו כשרה אע״פ שאין אחרים רואין אותו ולא מצי לאוקומי מתניתין בהכי משום דקשיא ב)לן וכולן דהא לאביי ורבא ורב אשי לא מיתוקם נמי וכולן אלא אחרש שוטה וקטן: **קסבר** כותים גרי אריות הן. ושחיטתן פסולה כמו של עובדי כוכבים ט)מוזבחת מה שאתה זובח אתה אוכל כלומר אותו שהוא בר זביחה לאפוקי עובד כוכבים ואוכל נבלות להכעיס ואע״ג דאמר בסוף פ״ב דיבמות (דף כד:) אחד גרי אריות ואחד גרי חלומות כולם גרים גמורים היינו כשמתגייר לגמרי מפחד אריות אבל כותיים לא נתגיירו לגמרי כדכתיב במלכים (ב יז) את ה׳ היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים ומאן דאמר גרי אמת הן קסבר דשוב נתגיירו לגמרי: **מאי** טעמא לא אמר כשמעתיה. תימה דהא קתני במתניתין תרי הכל שוחטין ומפרש רבא לקמן (דף יז.) חדא לאתויי כותי וחדא לאתויי ישראל מומר אלמא מוקי חדא כשמעתיה וי״ל דהכי פריך דקמייתא איבעי ליה לאוקומי כשמעתיה:

דקוריא

נמלאת סכינו יפה מותר. והיינו דיעבד דמתניתין: **חוץ מחש״ו דאפילו.** נמצאת סכינו יפה לא דאיכא קלקולא אחרינא שהייה דרסה חלדה דלא ידעי לאזדהורי בהו. ודוקא אוכל לתיאבון אבל להכעיס אפילו נמצאת סכינו יפה לא דמועד לנבל בכוונה בידים: **שוחט לכתחלה.** אפילו בלא אחרים רואין אותו: **ליבדקיה השתא.** למה לי אחרים רואין: **מאי הוי.** הא לא בדקו הסכין: **מומחין.** ויודעין(ה) הלכות שחיטה: **ואע״פ שאין מוחזקין.** שלא שחטו לפנינו ג׳ פעמים לראות אם יש בהם כח שאין מתעלפין בשחיטה שיבאו לידי שהייה או אין יודעין לאמן את ידיהם לכך: **בד״א.** דמשני מומחין: **שיודעין בו.** אלו המוסרים לו בהמה לשחוט מכירין בו ובדקוהו שיודע הלכות שחיטה: **דאפי׳ דיעבד.** ויודעין הלכות שחיטה לא דתמיד הם מוחזקים לקלקל שאין בהן דעת: **מוחזקים.** שראינו ששחטו כמה פעמים יפה ולא קלקלו: **ואע״פ שאין מומחין.** דלא ידעינן בהו שיודעים לומר הלכות שחיטה אם לא: **נתעלף.** לשון עייפות וחלישות הלב שאין יכול לראות מכת חרב וסכין אפילו בבהמה כמו תתעלפנה הבתולות (עמוס ח): אביי ורבא ורב אשי לא מצו לתרוצי לעיל וכולן דמתניתין: **אדרבה התם עיקר.** ולא איבעי ליה למתנייה הכא: ודקאמר **איידי דתנא כו׳:** **לאו כקדש דמו.** ואין חייב ליזהר בהו ופשיטא דשוחטין טמאים לכתחלה: **מומחין הן.** הלכך לא בעי למיבדקיה: **כי קושיה.** דאותביה מהמניח עובד כוכבים בחנותו: **ואביי לא אמר כרבא.** דיליף מהשומר את החנות דיוצא ונכנס לכתחלה: **התם לא נגע.** ההוא עובד כוכבים ביין נסך שהוא פורש ממנו: **הכא.** בהמה זו ביד הכותי נתונה כהרף עין שוהה או דורס הלכך לא סמכינן איוצא ונכנס: **לא סבירא ליה הא דרבא.** דאמר דיהא ישראל מומר(ו) שוחט לכתחלה בבדיקת סכין: **אלא רבא.** כיון דאמר ישראל מומר מותר לכתחלה בבדיקת סכין: **אמאי לא אמר כשמעתיה.** אמאי לא אוקמיה מתניתין בישראל מומר ולכתחלה דקתני נבדק סכין ודיעבד דקתני בשלא בדק כדאוקמה רב אשי בתר שמעתיה דרבא: **לדבריו דאביי.** דלא ס״ל הא דרבא ואוקמה בכותי ואוקי לכתחלה בישראל עומד על גביו ואוקי דיעבד ביוצא ונכנס ואמר ליה רבא לדידך דלא סבירת לך במומר ומוקמת ליה הכי אפילו ביוצא ונכנס מצית לאוקומי לכתחלה ודיעבד אוקי בבא ומצאו ששחט: **מוסר(ז).** לכתחלה:

דקוריא

מסורת הש״ס

א) [כמ״א: משומד], ב) [נדה עא:], ג) [לקמן יב.], ד) [קדושין עה: ב״ק לח: סנהדרין פה: נדה נו: ועי״ע יבמות כד:], ה) כמ״א: יודעין, ו) כמ״א: משומד, יכן לגלן, ז) כמ״א: מותרת, ח) [ופירש״י לקמן פשיטא דלהו מותר ולא רלהו אסור ע״ש רש״ל], ט) [לקמן יב.].

◆

שיטה מקובצת

א] דסברא דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן: ב] משום דקשיא להו וכולן: